

DRAIBOEK SAMENWERKING NAFT – CLB

19 maart 2019

1. Situering

Alle NAFT aanbieders en alle CLB's willen met deze nota hun samenwerking verduidelijken in kader van schoolextern aanbod, specifiek in kader van de NAFT trajecten. De nota beoogt de onderlinge verhoudingen tussen CLB en NAFT aanbieders duidelijk te maken, evenals de rollen en de verwachtingen te specificeren.

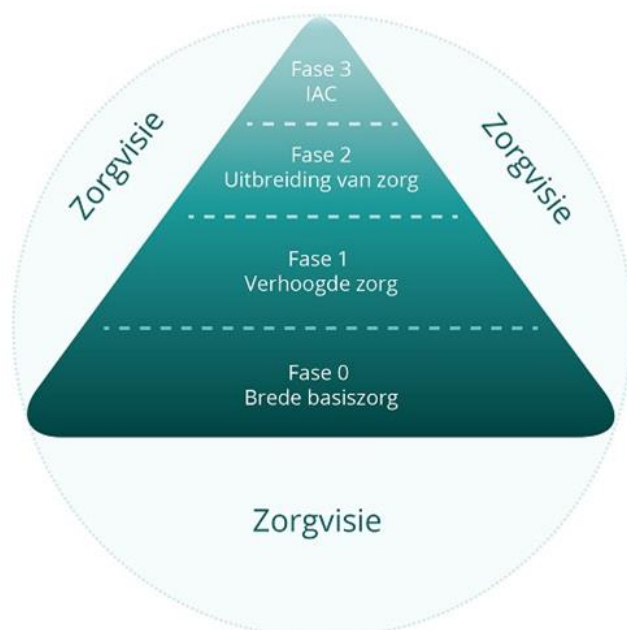
2. Decreet leerlingenbegeleiding

Elke leerling heeft recht op kwaliteitsvolle leerlingenbegeleiding. De verdeling van rollen en taken tussen de verschillende actoren wordt beschreven in het decreet van 27 april 2018 betreffende de leerlingbegeleiding in het basisonderwijs, het secundair onderwijs en de centra voor leerlingbegeleiding (het decreet leerlingenbegeleiding).

Elke **school** is verantwoordelijk voor het uitwerken en implementeren van een beleid rond leerlingenbegeleiding. Dit beleid vertrekt vanuit een integrale benadering, en vanuit een continuüm van zorg.

Het zorgcontinuüm is een opeenvolging van fasen in de organisatie van de onderwijsomgeving. De school organiseert een leer- en opvoedingsomgeving aangepast aan de voortgang in de ontwikkeling van alle leerlingen. Ze structureert haar leerlingenzorg en werkt daarbij op een systematische, planmatige en transparante wijze samen met het CLB en de ouders.¹

Het zorgcontinuüm wordt beschreven in vier fasen, die niet strikt te scheiden zijn:

¹http://www.prodiagnostiek.be/materiaal/ADP_Zorgcontinu%C3%BCm%20in%20de%20leerling%20enbegeleiding.pdf

- **brede basiszorg** (algemene preventie): het schoolteam werkt actief aan het versterken van beschermende factoren en het verminderen van risicofactoren met als doel een krachtige leeromgeving voor alle leerlingen. De verantwoordelijkheid voor de regie en de voor de uitvoering van preventieve acties op klas- of schoolniveau ligt bij de school. Bij de uitbouw en de invulling van de basiszorg kan de school een beroep doen op de pedagogische begeleiding (PBD) en het CLB, overeenkomstig hun opdracht.
- **verhoogde zorg**: indien de proactieve en preventieve acties in de brede basiszorg niet meer volstaan om tegemoet te komen aan de onderwijs- en opvoedingsbehoeften van één of meerdere leerlingen voorziet het schoolteam extra zorg. De verantwoordelijkheid voor de regie en de realisatie hiervan ligt bij de school. Om leerkrachten en schoolteamleden te coachen en te ondersteunen bij het bieden van deze zorg kan de school de pedagogische begeleiding en het CLB aanspreken, die zich daarbij overeenkomstig hun opdracht actief opstellen.
- **uitbreiding van zorg**: voor die leerlingen waarvoor de verhoogde zorg niet volstaat, betreft de school in overleg met de ouders en/ of de leerling tijdig het CLB team. Het CLB neemt de regie op zich voor het verloop van het traject, en neemt zijn draaischijffunctie op ten aanzien van relevante externen. Het CLB zorgt ervoor dat de inbreng van externen maximaal kan afgestemd worden op de onderwijs- en opvoedingsbehoeften van de leerling en de ondersteuningsbehoeften van leerkrachten en ouders.
- **individueel aangepast curriculum**: indien blijkt dat de aanpassingen die nodig zijn om een leerling binnen de school mee te nemen binnen een gemeenschappelijk curriculum ofwel disproportioneel ofwel onvoldoende zijn, wordt voor de leerling een verslag opgesteld door het CLB. Ouders kunnen met dit verslag hun kind inschrijven in een school voor buitengewoon onderwijs of aan een school voor gewoon onderwijs de vraag stellen om hun kind een individueel aangepast curriculum te laten volgen.

Het **CLB** heeft een opdracht in het begeleiden van leerlingen in hun functioneren op school en in de maatschappij en werkt op vier begeleidingsdomeinen: onderwijsloopbaan, leren en studeren, psychisch en sociaal functioneren en preventieve gezondheidszorg.

Voor het realiseren van zijn opdracht kan het CLB de volgende kernactiviteiten inzetten: signaalfunctie, consultatieve leerlingbegeleiding, onthaal, vraagverheldering, handelingsgerichte diagnostiek, handelingsgericht advies, begeleiding en draaischijffunctie. Ter versterking van de brede basiszorg van de school zet het CLB de kernactiviteit signaalfunctie in. Ter versterking van de verhoogde zorg van de school zet het CLB de kernactiviteit consultatieve leerlingenbegeleiding in. In de fase van uitbreiding van zorg bespreekt het CLB met de school en de leerling de hulpvraag en bepaalt het CLB handelingsgericht welke kernactiviteit het zal inzetten om de hulpvraag te beantwoorden.²

De **school** blijft steeds eindverantwoordelijke voor de leerlingenbegeleiding van elke leerling.

² Decreet betreffende de leerlingenbegeleiding in het basisonderwijs, het secundair onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding

3. Schoolextern aanbod binnen het decreet leerlingenbegeleiding

Het CLB kan **vanaf de fase van 'uitbreiding van zorg'** een leerling of onderwijsinstelling, na indicatiestelling en in samenspraak met de onderwijsinstelling, doorverwijzen naar een **schoolextern aanbod**. **Bij een doorverwijzing naar een schoolextern aanbod, ongeacht de financiering van dit aanbod, moet het CLB zijn draaischijffunctie opnemen; dit wil zeggen dat het CLB altijd de doorverwijzer is naar een schoolextern aanbod.** Het CLB zorgt hierbij, in gedeelde verantwoordelijkheid met het schoolextern aanbod, voor een warme toeleiding naar het schoolextern aanbod en terugkoppeling van het extern aanbod naar de school in functie van een afstemming op het onderwijstraject en de leerlingenbegeleiding. Het CLB werkt hiervoor samen met relevante partners.³

4. NAFT

Een naadloos flexibel traject (NAFT) is één van de partners binnen het schoolextern aanbod. NAFT kan dus pas betrokken worden **vanaf de fase : 'uitbreiding van zorg'**. De acties, binnen een NAFT traject, kunnen zich wel situeren binnen de vier fasen van het zorgcontinuüm.

*NAFT kan **preventief of curatief** ingezet worden in functie van **leerlingen bij wie schooluitval en/of ongekwalificeerde uitstroom dreigt omwille van pedagogische, juridische, sociale of persoonlijke redenen.** De trajecten zijn gericht op het **versterken van secundaire onderwijsinstellingen** in hun omgang met deze leerlingen of op het **bevorderen van de re-integratie van leerlingen** in het onderwijs. De trajecten kunnen aangeboden worden binnen de onderwijsinstelling of op een andere locatie. Een traject dient qua duur, methodiek en invulling **afgestemd** te zijn op de behoeften en de leeftijd van de individuele leerling of leerlingengroep.⁴*

Een naadloos flexibel traject wordt altijd doorlopen met één of meer leerlingen samen of met één of meer onderwijsinstellingen samen.⁵

Een onderwijsinstelling heeft toegang tot een traject **op voorstel van het CLB** waarmee wordt samengewerkt en voor zover de onderwijsinstelling met die toegang akkoord gaat.⁶

Een leerling heeft toegang tot het traject **op voorstel van het CLB** dat samenwerkt met de onderwijsinstelling waar de leerling is ingeschreven en voor zover de onderwijsinstelling, de betrokken personen en de leerling met die toegang akkoord gaan.⁷

De aanbieders van NAFT hebben een jarenlange ervaring en expertise in het werken met leerlingen en scholen. Meerdere aanbieders zijn actief op diverse levensdomeinen (onderwijs, arbeid, welzijn, vrije tijd, ...) en zijn dan ook niet exclusief NAFT aanbieder. Zo hebben een aantal aanbieders, naast NAFT, ook andere projecten die zich richten naar onderwijsactoren.

³ Decreet betreffende de leerlingenbegeleiding in het basisonderwijs, het secundair onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding

⁴ Codex secundair onderwijs, art 44

⁵ Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de subsidiëring van naadloze flexibele trajecten onderwijs - welzijn

⁶ Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de subsidiëring van naadloze flexibele trajecten onderwijs - welzijn

⁷ Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de subsidiëring van naadloze flexibele trajecten onderwijs - welzijn

Inhoud van een NAFT traject

Een NAFT traject richt zich naar de leerling, de school en de bredere context. Het aanbod van NAFT naar deze componenten is **bij voorkeur een gecombineerd aanbod**; het begeleiden van een leerling of een (klas)groep, het ondersteunen van een leerkracht, leerkrachtenteam of een onderwijsinstelling en het maximaal betrekken van de bredere context is vaak niet los van elkaar te zien.

NAFT biedt aan **leerlingen**, die tijdelijk (voltijds of deeltijds) intensieve begeleiding nodig hebben, een kwaliteitsvol en maatgericht traject in functie van het opnieuw aansluiten bij een schoolstraject. Het behouden en versterken van de band tussen school en leerlingen is fundamenteel hierbij. NAFT werkt dan ook vanuit preventief en remediërend oogpunt complementair aan de onderwijsinstelling en het CLB.

Daarnaast biedt NAFT **schoolondersteuning** aan. Deze schoolondersteuning vertrekt steeds vanuit een leerlinggebonden traject. De schoolondersteuning is gericht op het versterken van de leerkrachten, de leerkrachtenteams en de onderwijsinstelling met als doel het tegengaan van vroegtijdig schoolverlaten en schooluitval. Vertrekkend vanuit de krachten en door het inbrengen van complementaire expertise, werkt NAFT ondersteunend aan de onderwijsinstelling en in afstemming met PBD.

Om te kunnen inspelen op de diversiteit van de vragen, is het **aanbod** van NAFT **breed en flexibel**. Om dit te waarborgen, kan binnen een traject **met verschillende NAFT aanbieders samengewerkt** worden. Elke NAFT aanbieder heeft immers zijn eigenheid en biedt niet noodzakelijk alle componenten aan. Onderstaand schema geeft een overzicht van de componenten waaruit NAFT kan putten om een maatgericht traject uit te tekenen.

Leerlingenondersteuning	Schoolondersteuning n.a.v. een leerlinggebonden traject
Interventies gericht op leerlingen, klasgroepen en/ of groepen van leerlingen	Interventies gericht op leerkrachten, leerkrachtenteams en/ of de onderwijsinstelling
<ul style="list-style-type: none">• Individuele begeleiding• Begeleiding in groep• Diverse leeromgevingen• Herstelgericht werken• Verbindende activiteiten in de school	<ul style="list-style-type: none">• Remediërende en preventieve interventies• Vorming• Ontwikkeling en procesbegeleiding• Supervisie• Coaching

De **positie en de opdracht van het CLB** is cruciaal. Het CLB is de brug tussen onderwijs en NAFT. Conform het decreet leerlingenbegeleiding verwijst het CLB door naar NAFT. Het CLB zorgt hierbij – in gedeelde verantwoordelijkheid met NAFT – voor een warme toeleiding NAFT en terugkoppeling van NAFT naar de school in functie van een afstemming op het onderwijstraject en de leerlingenbegeleiding.⁸

⁸ Decreet betreffende de leerlingenbegeleiding in het basisonderwijs, het secundair onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding

Doelen van een NAFT traject

Tegengaan van schooluitval of ongekwalificeerde uitstroom	
Positieve begeleiding van leerlingen Herstel van positief contact met leerling(en) Versterken van leerling(en) Aanknopen bij (verdere) onderwijstraject	Versterken van leerkrachten, leerkrachtenteams en/ of onderwijsinstellingen Actief opbouwen van vertrouwensrelatie met leerkrachten en school Versterken van leerkracht(en) en/ of de school Opvolging en eventuele verdere coaching

Stappenplan NAFT traject

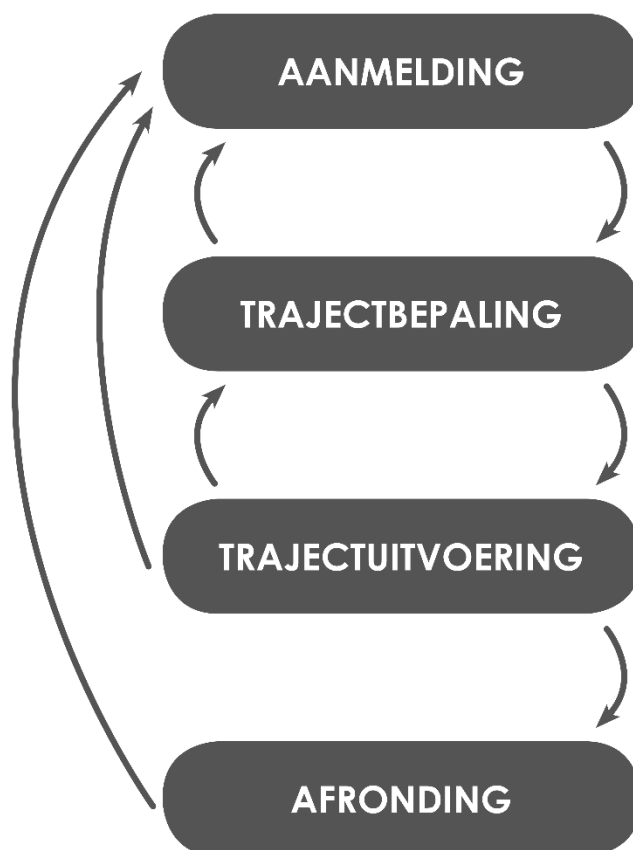
4.1. Voorafgaand aan NAFT

Indicatiestelling (*)	Regie	CLB
	Actoren	leerling, ouders/ opvoedingsverantwoordelijken, school (leerkracht, leerlingbegeleider, directie, ...), CLB, welzijn, ...
	Doel	noden en mogelijkheden in kaart brengen/ draaischijffunctie uitoefenen

(*) Het CLB onderzoekt gericht de inhoud en de omvang van de hulpvraag/ situatie en ermee samenhangende factoren. Het CLB gebruikt hierbij specifieke methoden of materiaal, en wint informatie in bij de school en/ of externe diensten om tot een zo volledig mogelijk beeld te komen dat resulteert in een gemotiveerd oordeel over de benodigde hulp.

4.2. NAFT traject

Een NAFT traject is een flexibel traject op maat. Het traject is dan ook – niet noodzakelijk – een lineair gegeven.

School blijft gedurende het hele traject eindverantwoordelijkheid dragen over de begeleiding van de leerling(en)

Aanmelding	Regie	CLB
	Actoren	leerling, ouders/ opvoedingsverantwoordelijken, school (leerkracht, leerlingbegeleiding, directie, ...), CLB, welzijn, NAFT, ...
	Doel	aanmelden bij NAFT
Trajectbepaling (**)(***)	Regie	CLB en NAFT in onderling overleg
	Actoren	leerling, ouders/ opvoedingsverantwoordelijken, school (directie, leerkrachten, interne leerlingbegeleiding, ...), CLB, NAFT, welzijn, extern netwerk van betrokkenen, andere externe partners...
	Doel	samen uittekenen van maatgericht plan/ engagementen van alle betrokkenen formaliseren/ warme samenwerking van CLB en NAFT
Trajectuitvoering	Regie	NAFT
	Actoren	leerling, ouders/ opvoedingsverantwoordelijken, school, CLB, NAFT, welzijn, extern netwerk van betrokkenen, andere externe partners...
	Doel	uitvoeren van het traject, deeltraject of traject op maat, afgesproken in samenspraak met alle betrokkenen, en met aandacht voor afstemming en partnerschap. Bij langere trajecten wordt een tussentijdse evaluatie en constante reflectie en/ of bijsturing ingepland
Afronding	Regie	NAFT
	Actoren	leerling, ouders/ opvoedingsverantwoordelijken, school, CLB, NAFT, welzijn, extern netwerk van betrokkenen, andere externe partners...
	Doel	continuïteit bieden in de schoolloopbaan van de leerling/ identificeren en mee vormgeven van ondersteunend netwerk/ op maat van de leerling en de school afspraken maken met alle betrokkenen in kader van stapsgewijze herinstap (indien van toepassing), nazorg en follow up

(**) Dit overleg heeft bij voorkeur de vorm van een 'ronde tafel'.

(***) Gezien NAFT een flexibel op maat traject is, is het mogelijk dat NAFT tussen de stap van aanmelding en trajectbepaling overleg inplant met het CLB, school en/ of leerling om de vraag te verhelderen, zodanig dat een gefundeerd voorstel van trajectbepaling beproven kan worden op dit overleg.

4.3. Volgend op NAFT

Leerlingbegeleiding na NAFT	Regie	school en CLB
	Actoren	leerling, ouders/ opvoedingsverantwoordelijken, school (leerkracht, leerlingbegeleider, directie, ...), CLB, welzijn, NAFT, extern netwerk van betrokkenen of andere externe partners...
	Doel	actief opvolgen van de engagementen van alle betrokkenen